

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է 450 դր. 1
11 ցանկայ 30
Մեկ ծանուցումը տարեկան 5 դր. 1
Ստորագրութիւնները կաշիքի են:
Ստորագրութիւնները ամեն ամսայն 1 դր.
Եւ 15 դր. կը սկսին:

Իւրաքանչիւր լրագրողին համար
ծախքը առ հոգին վրայ է:
Լրագրողս վերադարձնելու համար
եւ ինչ գրութիւն տարագրի պիտի
ուղարկուի. եւ ամեն ց ամսայն
քը խրադիմ վրայ է:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԹՅՈՒՆ 20 ՅԱՆՎԱՐ

ՊՐԻՆՏԵՐԻ ԼԵՈՒՆԳՐԱԿԱՆ

ԼՈՒՆԵՐԸ

Մարտիկա 40/22 յունի.

Յորենը կիշնայ. Պարիկա 28. Լեւոյ 27.
Կանէ շատ կուրաց. Յունոսները 70 50 կիշն.
Կանէ 69 70 կիշն. Քոնստանտին 95. Գաղղիոյ
պանքան իր գրամարտիկը 41/2 ի կիշն.

Մարտիկա 44/26 յունի.

Յորենը կիշնայ իւրոյ չկայ. Մետաք-
սին ու խոզալը հանգարաւ. գործերը սա-
մաւաւ. Սուսա 62. Զէթ 72. Փո-
խանակութիւն 25 5. Յունոսները կիշն.
70 90. Քոնստանտին 92 7/8.

Լեւոս 45/27 յունի.

Յունաւոր փաշային կառավարութեան գոր-
ծերուն վրայ ըլլան ու երեսփոխան խնամաւոր
խորհուրդներն Օսմանեան ֆոնտաները բարձ-
րացնելին. Լին փոխառութիւն 84. Նորը 74
1/2. Քոնստանտին 95 1/8. Յորեն 54 6. Նո-
ղիպատարներն գինը հաստատ. Շաքար
55. Սահուէ 56 5.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հին և նոր աշխարհներուն իրար ցար-
նուելու մտահաս փոխարէն Մերիկայի
կառավարութեան ըրած խոհանարան գիշ-
մամբը փարատեցաւ առ աշխ. բայց ան-
բաւարարութիւնն ու կասկածը կը շարուն-
ակուի. Մեղիկա և Գաղղիա Մերիկայի
հետ ունեցած առևտրական ու արտա-
տական ամրաւ յարաբերութեանց հետևող-
մանն կամ դարձաբանմանն անտեսական ծա-
նրը փաստներ կրելու փասնոր մէջ են.
Մեղիկոյ մէջ բանարտի գործարաններուն
չքաւորութիւնը և Գաղղիոյ մէջ ալ մե-

տարսի գործարաններուն անդործութիւն-
ը միջինաւոր աղքատ մարդոց առանց
ապրուստի մնալուն պատճառ պիտի ըլ-
լայ.

Մերիկայի կառավարութիւնն այս
փասնոր աւելի ծանրացուց. Հարաւային
նաւահանգիստներուն մոտորը յաւա-
նան գործընէն հետք զարկաւ. հին նաւեր
ընկելով տալով անոնց տոհմը. Կանսիով
Մեղիկոյ փաշային եւաւերուն բնաւ յոյս
չմնար. Հարաւային նաւահանգիստներն
բանարտի առեւելու.

Ար հարծուի որ այս արդիւնքը նոր
մէջի մը առիթ պիտի ըլլայ Մեղիկոյ և Մ-
մերիկայի կառավարութեանց մէջ. Մեղ-
իկոյ կառավարութեան պատգամները
ճառական մարդ մանաւանդ Մերիկայի
հետ գործ ունեցողները կը փախարին
պատերազմ ըլլալուն, փասն գիւ այն ժա-
մանակը Հարաւային հետ առևտրական
յարաբերութեանց արդիւնքը պիտի զո-
րութեամբ կրնայ փերցուի.

Այս դժուար և փասնաւոր խնդրին
ետեւ քաղաքական աշխարհի ուշադրու-
թիւնը գրաւող կարեւորագոյն կէտն է
Խոտիկոյ կամ Հոտի խնդիրը.

Խոտիկոյ լրագրողներն ամսոյ 15ին
Օսմանեան մէջ եղած վիճարանու-
թեանց բովանդակութիւնը կը բերին մե-
ղի. Խոտիկոյ անուն ժողովական մը
Խոտիկոյ ընդհանուր վիճակին և քանի մը
ուրիշ գործոց վրայ կառավարութեան
պաշտօնականներուն հարցմունքներն ընելով,
պաշտօնէն զուլ Գ. Ռիքարտին անոնց
ամենուն պատասխանելէ ետեւ, կարող
Հոտի խնդրոյն դադար հետեւեալ խոս-
քերն րաւ.

«Այս քաղաքին առևտուի մեր ազ-
գայնութեան պատկան և Խոտիկոյ ճա-
կատարին լուսնը պիտի ըլլայ. բայց յաղ-

թութիւնը պէտք է որ խելքով ու խիճ-
մանքով ըլլայ. տարակոյս չկայ որ Հո-
տի պիտի երթանք, բայց որը չենք կրնար
սահմանել. Թերեւ այս միջոցին մեր բաղ-
դերը կը հասունանայ. Խոտիկոյ ղեկավար-
ութեանց վրայ է. եթէ խիճմունքի ճիշ-
մարիտ աղաւաղութիւն մը կուրենք, հոգեւոր
խիճմունքիւնը պէտք է որ աշտու ըլլայ.
Գաղղիոյ կայսրը կը կարծէ որ դեռ մեր
խնդրաւորութիւնը պէտք է ղեկանի. բայց
տարակոյս չկայ որ մեր սկզբունքները պի-
տի յաղթանակեն. Խոտիկոյ որ Գաղղիոյ
կայսրն միաբան հաւանութեամբը Հոտի
երթանք. »

Գ. Ռիքարտին Գ. Ռիքարտին
ղեկով, ան ալ այսպէս պատմութեան
մէջ որ մեր բաղդերը կը հասունանայ, որով
հետեւ մեր դատը խելքով ու խիճմունք-
ով պիտի յաղթանակէ, անոր համար
ամեն օր յառաջ երթալու վրայ է. »

Օսմանեան գրեթէ միաձայն հաւա-
նութեամբ ընդունեց Գ. Ռիքարտին
բացատրութիւնները.

Լրագրողները կը հաստատեն թէ Հո-
տի գաղափարը Գաղղիոյ բանակին հրա-
մանատար Գ. Ռիքարտին զօրապետին բացար-
ձակ հրամանն զայնք է որ Խոտիկոյն իշ-
խանութեանց հետ միանալով աւազակու-
թիւնը դադար աշխարհի.

Ռուսիոյ կառավարութիւնը Հոտի-
մի կառավարութեան գաղափարներն բեր-
էր Լեւոստանի եկեղեցականներուն հա-
մար. այս անգամ Ռուսիոյ գեապանն ալ
մը և նոյն գաղափարն երն բերէ. Գ. Ռիք-
արտին Հոտի Ռուսիոյն ղեկավարը
խնդրեցէր է, որ Լեւոստանի թագա-
ւորութիւնը խոռով յեղափոխութիւնը
միշտ Բոզնի մեծ գրաւութեան մէջ կը

տարածուի և Ռուսիոյ թագաւորին հը-
պատակ ելող Լեւոստանի միտքն ալ
կը բորբոքէ. Ժողովուրդը կախի եկեղե-
ցիներուն մէջ խոռովաբար երգեր երգել
և ուրիշ կերպ կերպ ջոյներ ընել. ուս-
տի և Լեւոստանի կղերիկն փաշաները
շատ մեղադրելի է Լեւոստանի չիւր-
նար արդարանալ, բեր է. Հեռաւարտ
Ռուսիոյ կառավարութիւնը բացարձակ
կերպով կը ծանուցանէ Հոտիկոյ ար-
քունեաց թէ թագաւորը հաստատ կեր-
պով միտքը դրած է խը տերութեան
ամբողջութեամբ փանդ աղաւաղող յե-
ղափոխական շարժումներուն գործակից ե-
ղող որ և է եկեղեցականը չարաչար պատ-
ժել.

Մարտիկոյ Միջոցին պատմական
ներուն նայելով, Լեւոստանի թագա-
ւորութեան բուն գաղափարները
փառաւ է, բայց յեղափոխական և ուս-
կապետական, բացարձակներ չունի. անոր
համար կը յուսամ, բեր է, որ Ռուսիոյ
թագաւորը Ռուսիոյ կառավարութեան
պէս անդիմութեամբ և չարաչար չվար-
ուիր իւր Լեւոստանի հաւատարմութեան հետ.

Մերիկային եկած վերջին լուրերը
կը ծանուցանեն թէ հիւսիսականները
մեծ յաղթութիւն մը բերին հարաւայ-
նոց դէմ և ուրիշ մանր մանր յաղթու-
թիւններն ձեռք բերին են.

Մեղիկոյ մէջ գերիներու աղաւաղ-
ութեան աղաւաղահանգիստներն ամենին
հաւանութիւն չեն տար այն աղաւաղա-
յաւաղութիւններուն որոնք ի խորհրդ
Մերիկայի բանակին կուրեն որ Մեղի-
կոյ կառավարութիւնը հարաւային ամերի-
կացոց հետ միաբանի հիւսիսայնոց դէմ.
Ետը աղաւաղեց և հետեւեալ նամակը զոր
գերութեան դէմ հաստատուած ընկերու-

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԵԾՈՒՆ ՆԵՐՈՒԼՈՒՆ

ՄԵԾՈՒՆ ՆԵՐՈՒԼՈՒՆ

Լեւոստանի Գ. ալ Միջոցին կրտէր
իրաւամբ թէ անկողնատէր և մանրագիւ-
նին ակամատեան վիպէ մը գրի առնուած
կամ պատմուած փաշային գէպը մը
աւելի շատ բան կը սովորեցնէր իրեն մարդ-
կանց և ժամանակաց բարեւոյ մը. քան
թէ պատմական հմտագոյն տեսութիւն
ներն և խնամատարական բարձրագոյն դի-
տողութիւնները.

Պարծեմը որ մարդկութեան այն երե-
ւելի բարեկամը իւր այս տեսութեան հաս-
տատութեամբ համար յոգարութեամբ
մոտիկ պիտի ընէր 1807ին մեծին Պարս-

* Գ. ալ Միջոցին ծնած է Փարիզ 1753ին,
և մուտ 1820ին ութնուն տարեկան. Գաղ-
ղիոյ երեւելի գաղափարներէն մէկն է. Ընտիր
մատենագիր ալ ըլլալով շատ մը գրութեան
թողոց պատմութեան և քաղաքական տըն-
տեսութեան վրայ. Կենդանութեան առեւն
դադուի րրած անթիւ բարեկամութեանն-
րէն զատ, մեծագոյնը ստակ ալ թողոց
Գաղղիոյ դիտութեանց ձեռնարաններուն,
որպէսզի օգտակարագոյն գիրքեր շարադրող
կամ գործեր ընդունուին միջանակ տրուի.

Լեւոստանի Գ. ամերիկացի գաղափարները, Միջ-
եւ * տիկնոջ որդւոյն հետ ունեցած մեկ
խոտակցութիւնը, զոր հոս կը խորհրդանշենք,
աղէկ գիտնալով որ մեր աղղին մէջ ալ
այն մեծ մարդուն պէս մտածողներ կը
գտնուին.

Միջեւ տիկնոջ շատ կը ցաւեր Գաղ-
ղի.

* Միջեւ Տիկնոյ. 1766ին ծնաւ Փարիզ.
Լեւոստանի աղղին էր և ինչուան ման հօրը
վրայ ունեցած ստակի սէրը հուսադեցաւ.
Գաղղիոյ յեղափոխութեան առեւն մեծ անուն
հանեց իւր հանձնարով և հայրենասա-
րութեամբ. բայց Նաբոլեոնի կայսր ըլլա-
լէն հօրը, աղղիութիւնը տկարացաւ, և
հակառակութիւն ընելուն համար Փարիզէն
40 մղոն հեռու քաղաքաւ. յետոյ կայսրը հը-
րաման առաւ իրեն որ Փարիզ դառնայ.
բայց իւր մէկ գրութեան մէջ կառավարու-
թեան դէմ խօսելուն համար ձեռնով աղ-
արուեցաւ. և մէջմէջ ալ Փարիզ չպիտի դառ-
նար. Նաբոլեոնի ինքնին վերջը եկաւ Փա-
րիզ և երկու տարեկէն մուտ 1847ին. Միջեւ
տիկնոջ կին մատենագիրաց մէջ ամենին երե-
ւելին է. հրաշալի խոտակցութիւն մը ունէր.
գրութեան ընդունաւ ոճը գեղեցիկ, ներդաշնա-
կաւոր և շատ տեղ գտնւէ. մեծ և խորաբար-
հորը հանձնարի մը և քաղաքական հմտու-
թեան մը հետ կարգէ գրութեան նրբամտութիւն
և աշխարհի ներսուն դիտութիւն մըն ալ ունի.

մանիս աղաւաղաւոր ըլլալուն համար, եւ
որդին ալ կերելուց թէ նոյնպէս կը հաւա-
տար այս բանին, որովհետեւ որ մը առանց
իւր մօրէն խորհուրդ խնդրելու կարծեմ,
դեռաց Գաղղիոյն կայսրը տեսնելու որ Լ-
տալիային գաղափարը առեւն Լեւոստանի
կանցներ, և աղղեց որ հրաման տայ իր
մօրը նորէն Գաղղիա դառնալու. 1807ին
վերջին օրերն էր. Գ. Օհիւսթ Միջեւ
որ շատ շատ տանքութեամբ տարեկան էր այն
առեւն, նամակ մը հասուցած էր կայսրը
ձեռքը. Պարսը իրեն առանձին տեսու-
թիւն մը շնորհեց նախաձեռնի քաճ առե-
ւը. Լեւոստանի այն շատ հետաքրքրական
խօսակցութեան զիտուր հաստատները
որոյ ներկայ էր Տիւրքոյն կը պատմէ զայն
մանրամասնաբար.

— Ուստի կուգատ. հարցուց կայսրը.
— Նշուցէ՛ն, տէր իմ.
— Պարսը ո՛ր է.
— Լեւոստան.
— Լեւոստան, հոն աղղի է, թող
հոն մնայ. Արապ հոն գերմաններն ին-
չուն սովոր. Չեմքեր որ չար կնիկ մըն
է մայրը. Խելք ունի, շատ խելք ունի,
թերեւ խիտ շատ, անաստ և անասն,
ձեռն խելք մը. Պորժանեղու վրայ եղող
միապետութեան մը և խոռովութեան մը

քաղաքին մէջ մեծցաւ. բոլոր տանք իրա-
րու հետ կը խառնէ. բանիւմ ղըւլս մըն
է. պէտք է որ փան հսկեմ. դեռ չսիրեր.
պէտք է թողնու որ դարձեալ Փարիզ
դառնայ յօգուտ անոնց զորս կրնայ փասն-
դի մէջ ձգել. թէ որ հրաման տամ որ
Փարիզ դառնայ, վեց ամիս պիտի չանցնի
պիտի ստիպէ գիւ որ ղեկը բանար դեռ
տամ.

— Տէր իմ չեմ կարծեր որ Չեմք վե-
հաւաղութիւնը ըստ հանցոյ բանար ղեկ
տայ իմ մայրս թէ որ անիկայ պատճառ
մը չայ.

— Չեմք մէկ այլ տար պատճառ
կրնայ տալ ինձի. ես աղղի կը ծանցամ
ղեկը. շատերուն հետ պիտի տեսնուի.
կատակներ պիտի ընէ. ինքն այն կատակ-
ներուն մեծ կարեւորութիւն մը չտար,
բայց ես շատ մեծ բանի տեղ կը դնեմ
գանձը. իմ կառավարութիւնն կատակ
է. ես ամենայն ինչ իրաւի տեղ կառ-
նում. պէտք է որ ամենին ալ գիտնան այս,
և դուն ալ այսպէս դուրսէ ամենուն.

— Տէր իմ, թէ որ մայրս Փարիզ
դառնայ, ամենին չպիտի, փախարի շա-
տերուն հետ տեսնուելու. քանի մը բա-
րեկաններու հետ միայն պիտի կենակցի.
— Այո՛, այո՛, կը կարծեմ որ պիտի

«	Բէք. ք	460—29
Հանքածուխ Նիւքլասայի ԸՏԳ		
«	Լիւրբուլ	
«	Գարտիֆ	25—23
Սնադ (զալայ)	Կնդ. Ղ.	1900—
Սնուչատր (Նըշատրը)	Հիւյ.	—15
Պողպատ (Չէլիք) Թ. 0 և 00	Կնդ.	200—210
Կապար (Գուրչուհ)	«	250—240
Թիթիկ (թէնէքէ) զոյդ սնտուկ	«	550—
Զինք տախտակ Թ. 7—12	Հիւյ.	8—9.25
Լիւրբայ Սնդ. ձողածու (Հուպուդ) Կնդ.	«	445—446
«	Բեւեռքու	«
«	Տախտակ	«
«	Բուրբակ	«
«	Ռուսիայ	«
Քարգիծա	Հիւյ.	5—
Մծումը (քիւքիւրա) Խտայի Կնդ.	«	70—85
Խսթիկայէն ձէն. զոյդ Սնա.	«	560—570
«	«	Պէճ.
«	«	475—480
«	«	Թիթիկ Թ.
«	«	410—420
Ռոմ Կնդղիոյ	Կալ.	46—
«	Սնիւրիկա	«
Գծնեաք	«	45—
Բրինձ Խտայիոյ	Հիւյ.	47—20—48
«	Հնդկաստանի	«
«	«	6—
Սքառմանէ Թ. Վ. Կնիւս	«	59—
«	«	52—
Կարադ Ռուսիոյ	«	24—25
Բէտոնէ 44 Գլի.	«	590—400
Բամպակ մանած Թ. 8—14	«	—
		42—20
		46—24
		20—50
«		8—44
		42—20
		46—24
		20—50

Խմբագիր-Տնօրէն
Կ. Ս. Ինթիմիձեան

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ

Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԵՆԻԼԻ ԽԱՆ